‘ECONOMY FIRST’

अर्थतन्त्र केन्द्रित राजनीति

राजनीतिक घटनाक्रम

२००७ — राणा शासनको अन्त्य

१० वर्ष

२०१७ — पञ्चायती व्यवस्था स्थापना

१९ वर्ष

२०३६ — पञ्चायतविरूद्ध विद्यार्थी आन्दोलन र जनमत संग्रह

१० वर्ष

२०४६ — पहिलो जनआन्दोलन, पञ्चायत अन्त्य र बहुदलीय व्यवस्था

६ वर्ष

२०५२-६२ — माओवादी सशस्त्र द्वन्द्व

२०६१-६२ — राजाको प्रत्यक्ष शासन

१ वर्ष

२०६२/६३ — दोस्रो जनआन्दोलन

सोही वर्षबाट

२०६३,२०६५ — मधेश आन्दोलन (पहिलो/दोस्रो)

७ वर्ष

२०७२ — नाकाबन्दी

१० वर्ष

२०८२ — GenZ Movement

समयावधि (वर्ष)	प्रधानमन्त्री	औसत कार्यकाल (वर्ष)
२०४७-२०८२ (३५ वर्ष)	**३०**	**१.१८**
२०४७-२०६५ (१८ वर्ष)	१४	१.२७
२०६५-२०८२ (१७ वर्ष)	१६	१.१०

आर्थिक वृद्धि

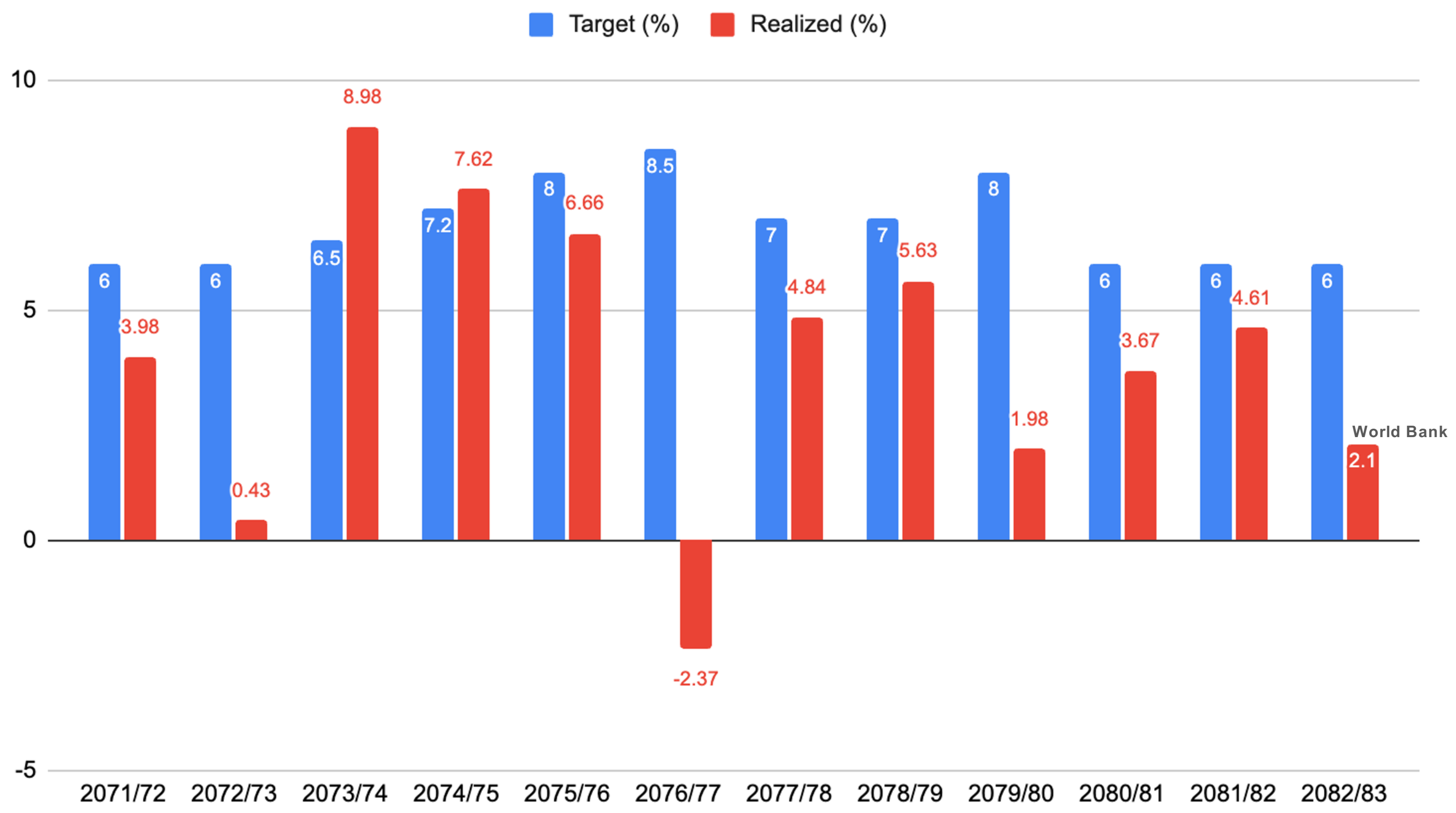

*Source: NSO

आर्थिक वृद्धि

World Bank

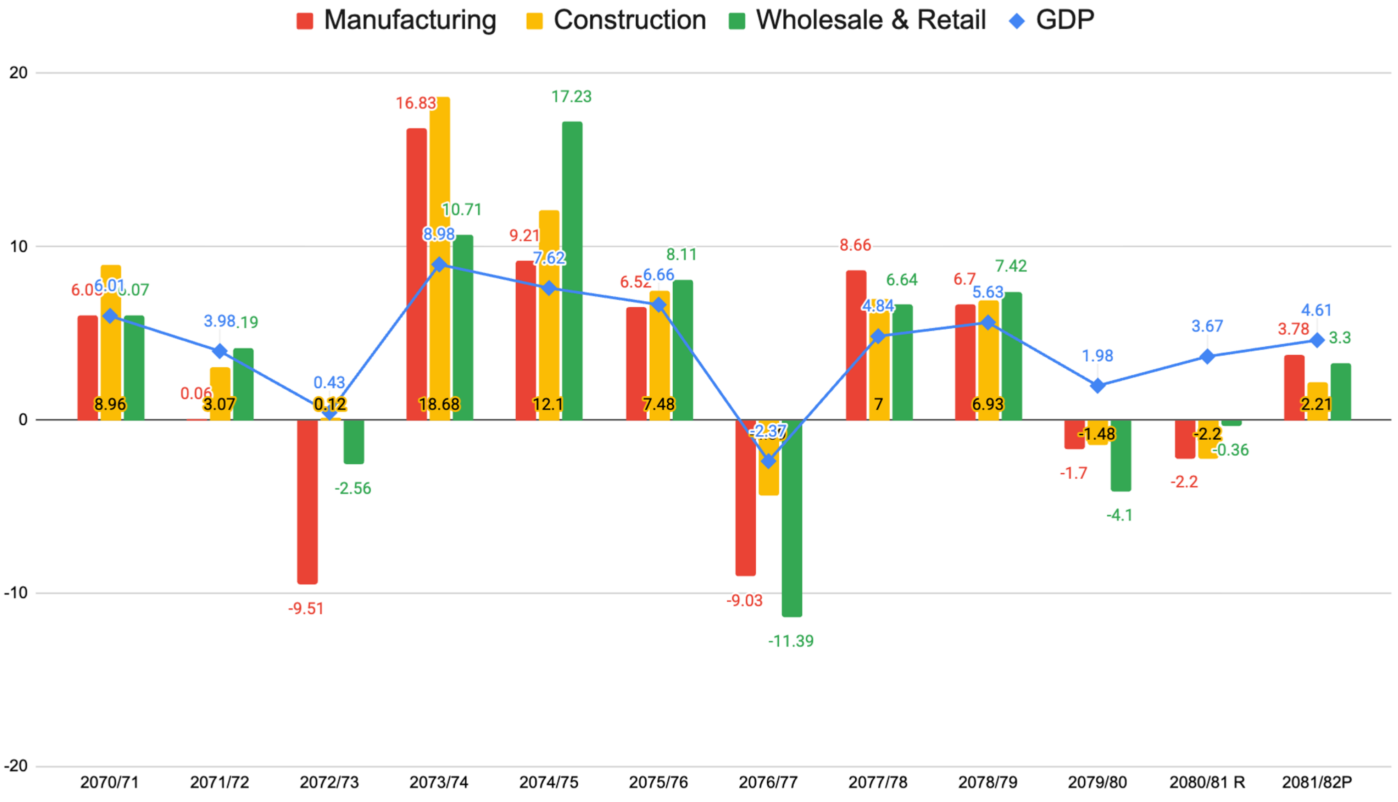

Source : NSO

अर्थतन्त्र

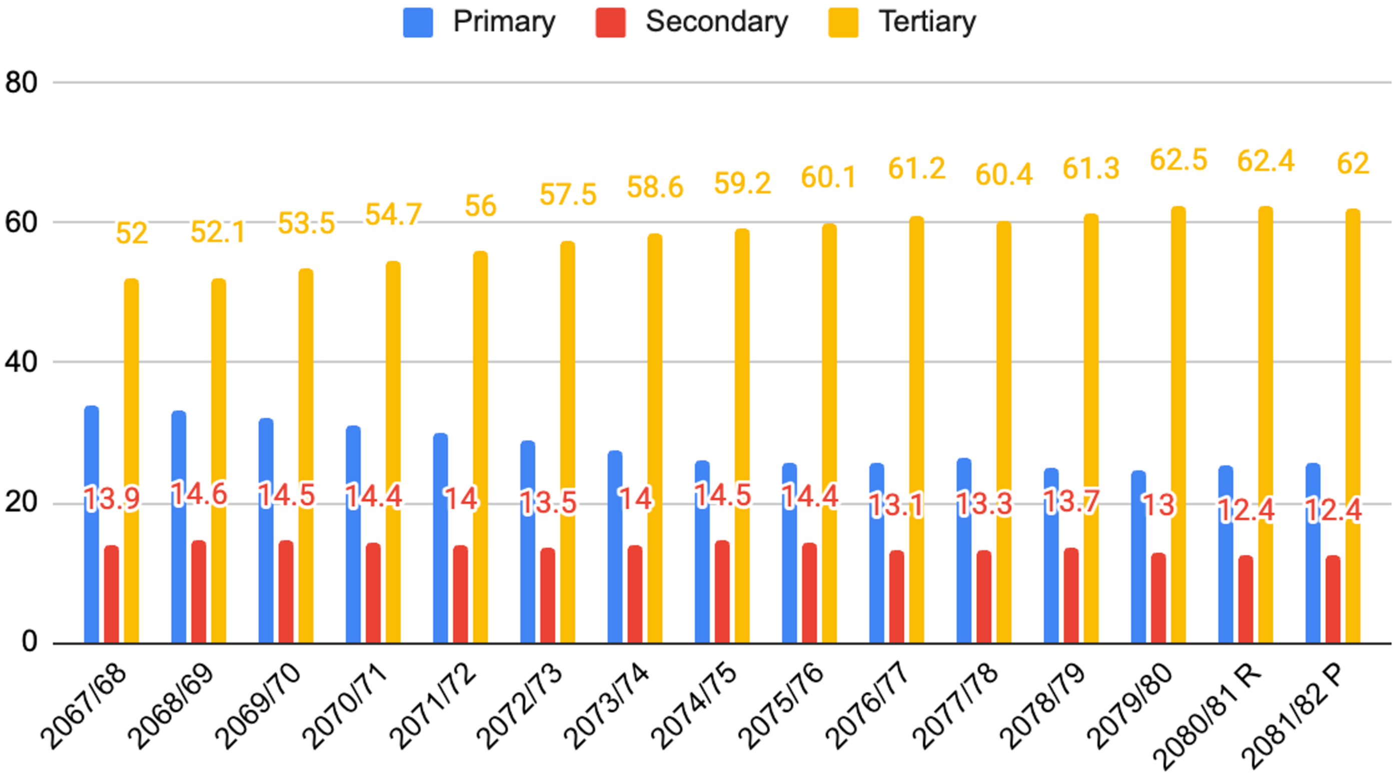

Source : NSO

लगानी

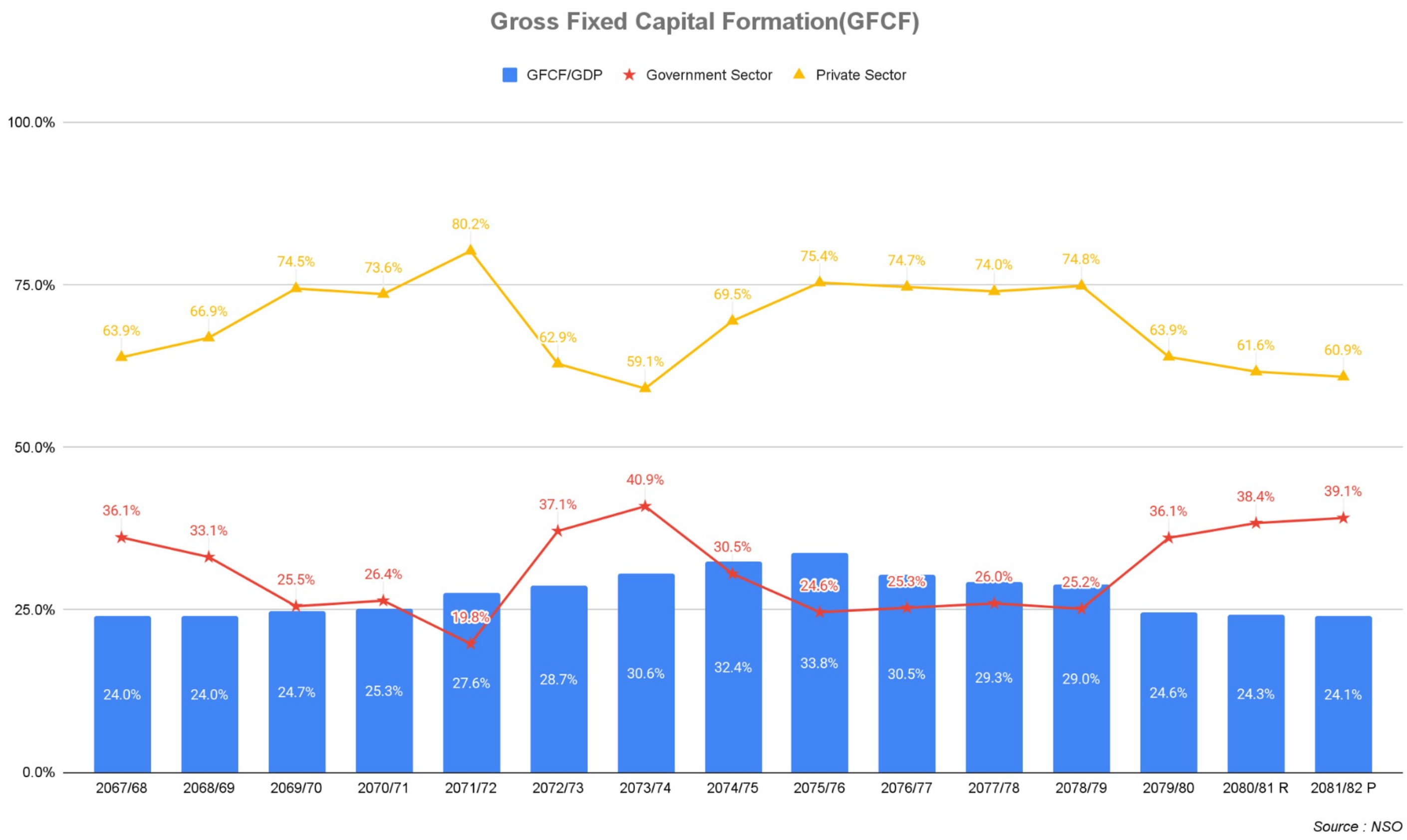

15 Years Average
- GFCF/GDP = **27.5%**
- Government Sector = **31%**
- Private Sector= **69%**

सार्वजनिक ऋण

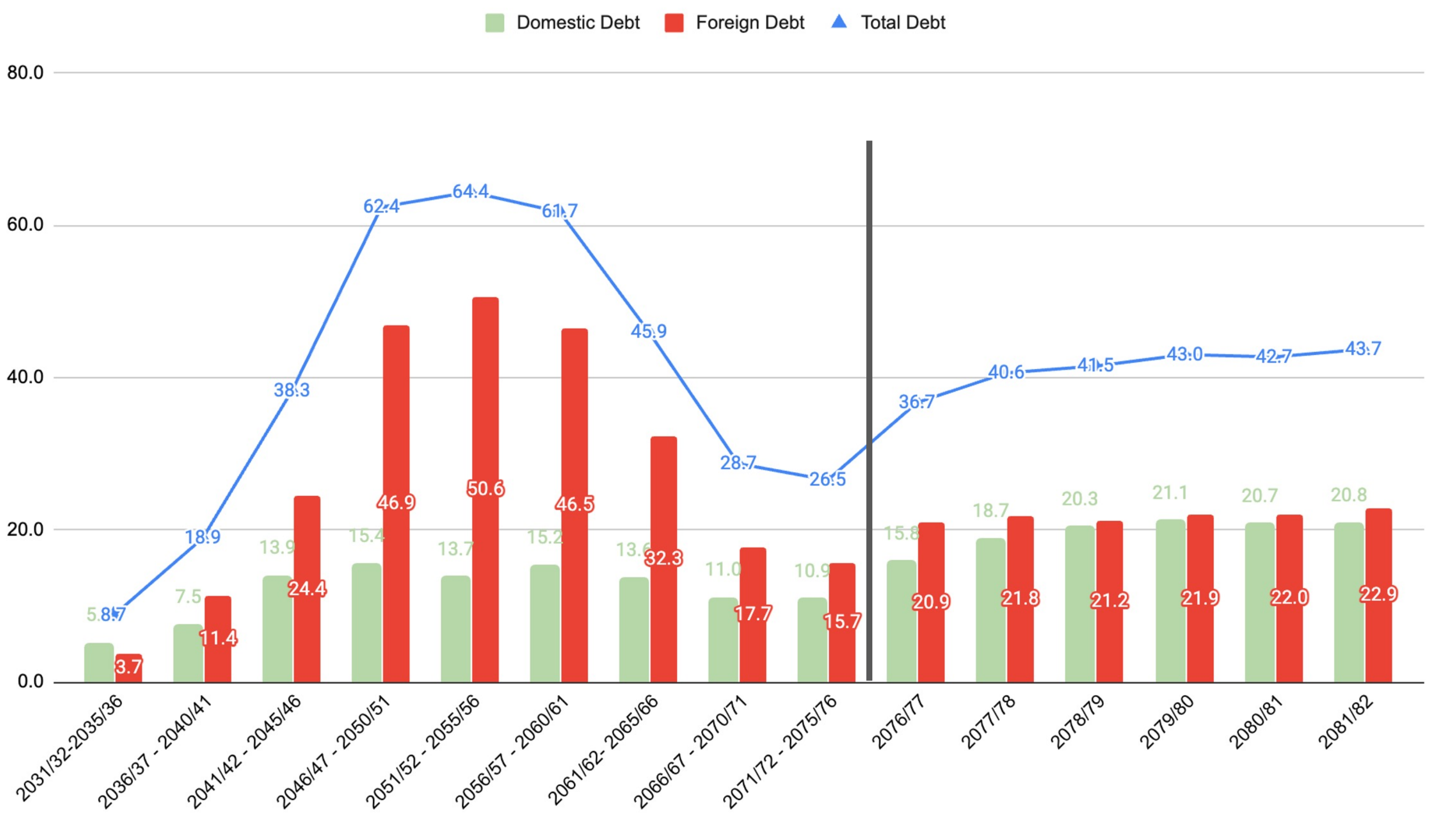

Source : NRB

चालु तथा पुँजीगत खर्च

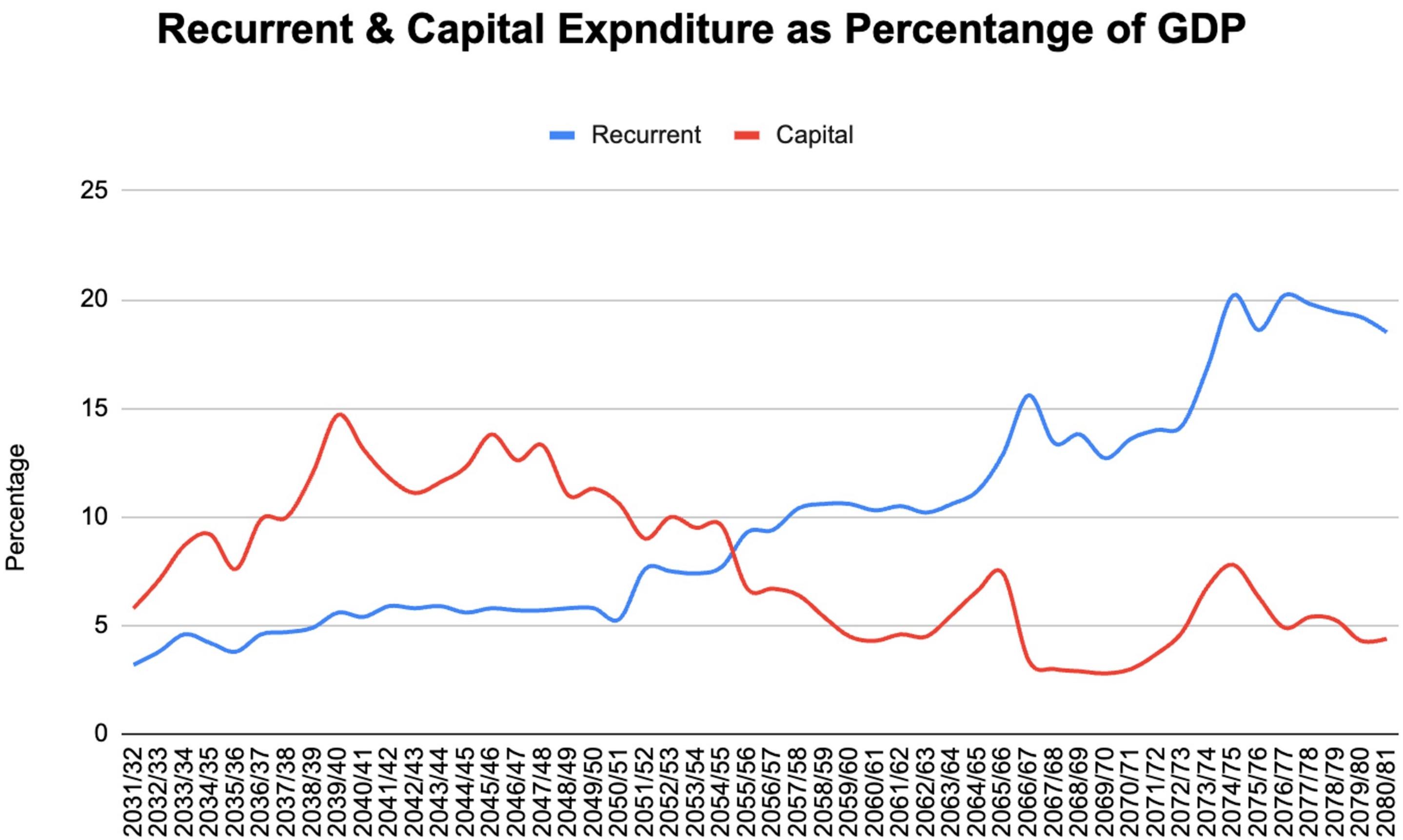

Source : MoF, CBS, NRB

विदेशी मुद्रा संचिति

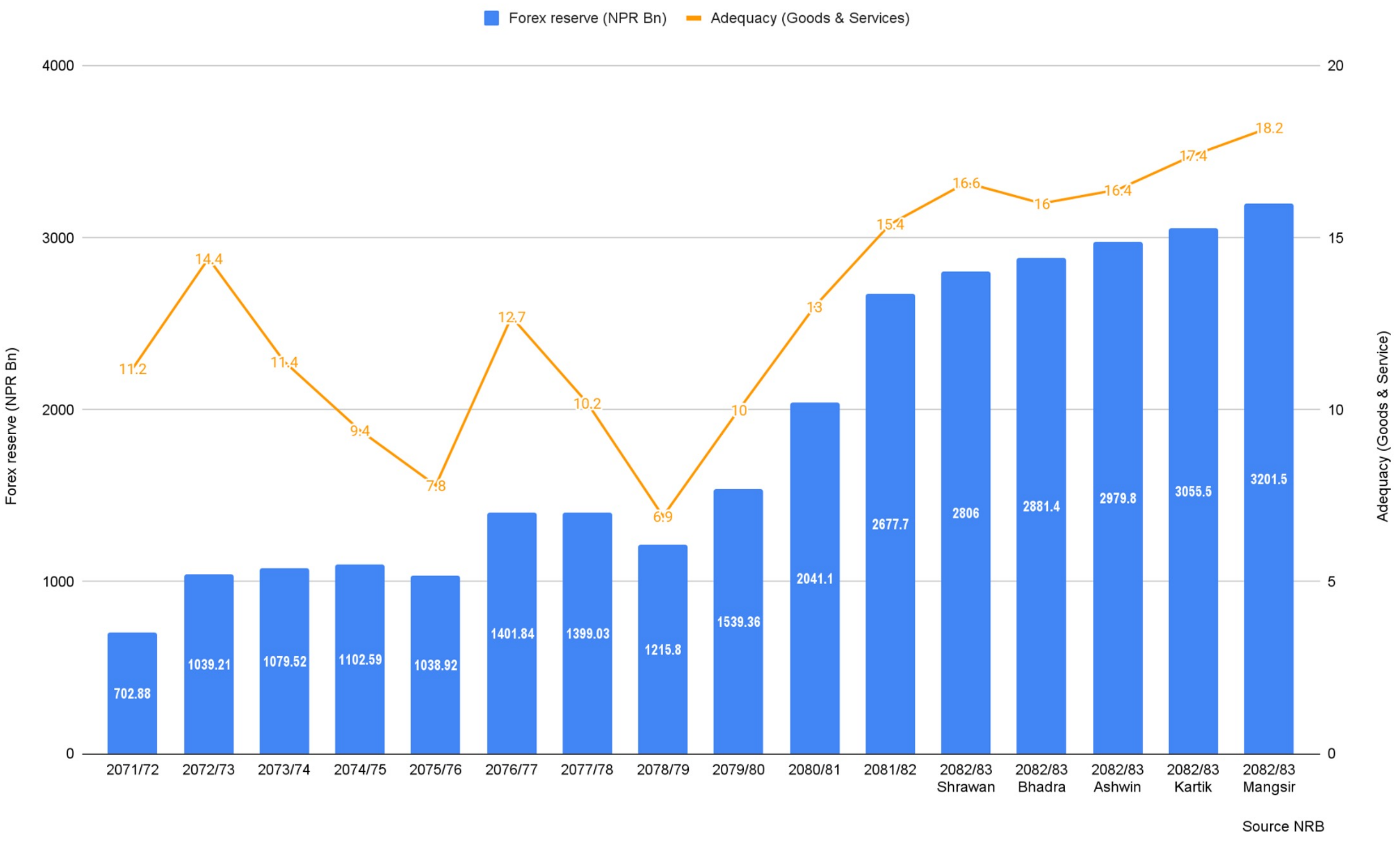
Forex reserve (NPR Bn)
Adequacy (Goods & Services)
Forex reserve (NPR Bn)
Adequacy (Goods & Service)
4000
3000
2000
1000
0
20
15
10
5
0
702.88
1039.21
1079.52
1102.59
1038.92
1401.84
1399.03
1215.8
1539.36
2041.1
2677.7
2806
2881.4
2979.8
3055.5
3201.5
11.2
14.4
11.4
9.4
7.8
12.7
10.2
6.9
10
13
15.4
16.6
16
16.4
17.4
18.2
2071/72
2072/73
2073/74
2074/75
2075/76
2076/77
2077/78
2078/79
2079/80
2080/81
2081/82
2082/83 Shrawan
2082/83 Bhadra
2082/83 Ashwin
2082/83 Kartik
2082/83 Mangsir
Source NRB

विप्रेषण आप्रवाह

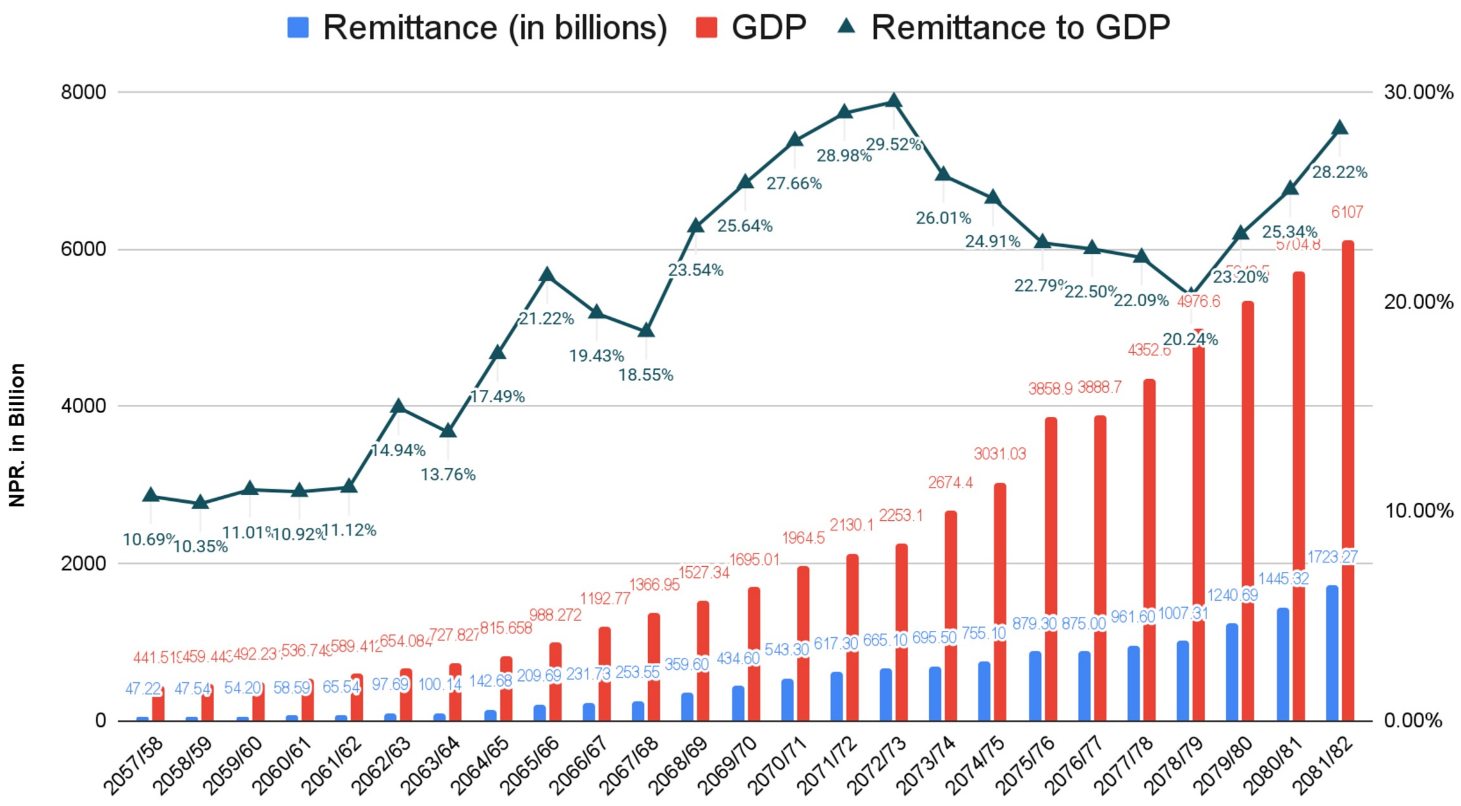

Source: NRB

वैदेशिक व्यापार

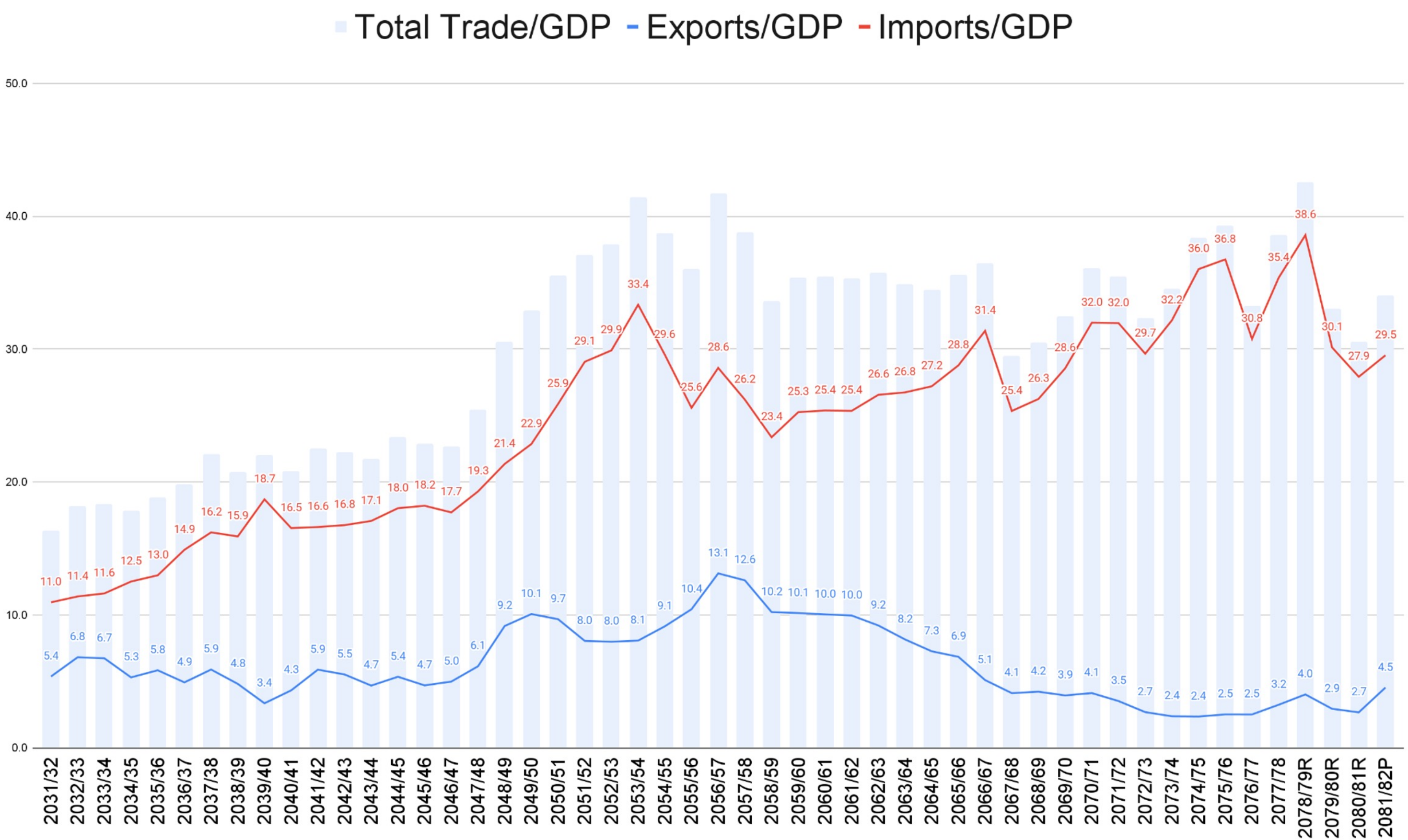

Total Trade/GDP
Exports/GDP
Imports/GDP
50.0
40.0
30.0
20.0
10.0
0.0
11.0 11.4 11.6 12.5 13.0 14.9 16.2 15.9 18.7 16.5 16.6 16.8 17.1 18.0 18.2 17.7 19.3 21.4 22.9 25.9 29.1 29.9 33.4 29.6 25.6 28.6 26.2 23.4 25.3 25.4 25.4 26.6 26.8 27.2 28.8 31.4 25.4 26.3 28.6 32.0 32.0 29.7 32.2 36.0 36.8 30.8 35.4 38.6 30.1 27.9 29.5
5.4 6.8 6.7 5.3 5.8 4.9 5.9 4.8 3.4 4.3 5.9 5.5 4.7 5.4 4.7 5.0 6.1 9.2 10.1 9.7 8.0 8.0 8.1 9.1 10.4 13.1 12.6 10.2 10.1 10.0 10.0 9.2 8.2 7.3 6.9 5.1 4.1 4.2 3.9 4.1 3.5 2.7 2.4 2.4 2.5 2.5 3.2 4.0 2.9 2.7 4.5
2031/32 2032/33 2033/34 2034/35 2035/36 2036/37 2037/38 2038/39 2039/40 2040/41 2041/42 2042/43 2043/44 2044/45 2045/46 2046/47 2047/48 2048/49 2049/50 2050/51 2051/52 2052/53 2053/54 2054/55 2055/56 2056/57 2057/58 2058/59 2059/60 2060/61 2061/62 2062/63 2063/64 2064/65 2065/66 2066/67 2067/68 2068/69 2069/70 2070/71 2071/72 2072/73 2073/74 2074/75 2075/76 2076/77 2077/78 2078/79R 2079/80R 2080/81R 2081/82P

समस्याको कारण

- **नीतिगत अस्थिरता (Policy Instability)**
  सरकार परिवर्तनसँगै अघिल्लो सरकारले लिएको सोच र प्राथमिकतामा परिवर्तन।
- **परियोजना विकासमा देखिएका समस्या**
  पश्चिम सेती परियोजना:
  – अष्ट्रेलियाली कम्पनी SMEC ले सन् १९९३ मै लाइसेन्स पाएको परियोजना आजसम्म पनि निर्माण सुरु नहुनु।
  – *सार्वजनिक–निजी साझेदारी (PPP) मोडेलमा विकास गर्ने योजना।*
  बुढीगण्डकी आयोजना:
  – अत्यधिक समय लाग्नु, निर्णय प्रक्रिया लामो हुनु।
- फास्ट ट्र्याक परियोजना:
  – लागत र समय दुवैमा निरन्तर अनिश्चितता।

समस्याको कारण

- **कर नीतिको अनिश्चितता (Unpredictable Tax Policies and Rates)**
  - विद्युतीय सवारी (EV), आईटी तथा आईटी सेवा (ITes), फलाम तथा इस्पात उद्योग (स्पन्ज आइरन) जस्ता क्षेत्रमा कर नीतिको बारम्बार परिवर्तन।
  - नीतिगत संगती तथा स्पष्टताको अभाव ।
- **प्रशासनिक ढिलासुस्ती र प्रक्रियागत झन्झट**
  - ‘विधुतिय एकद्वार प्रणाली’ (One Stop Service Center) को अभाव ।
  - एउटै कामका लागि धेरै निकायहरू संलग्न हुनु।
  - प्रशासनिक संयन्त्रमा विषयगत विशेषज्ञ सेवाको कमी।
- **अनुगमन तथा नियामक निकायका समस्या**
  - निकायहरूमा नियुक्तिसम्बन्धी समस्या।
  - एक सरकारी निकायले अर्को निकायको कामकाजमा अनावश्यक हस्तक्षेप गर्नु।
  - ‘फेसलेस, कन्ट्याक्टलेस, पेपरलेस’ प्रणाली प्रभावकारी रूपमा लागू हुन नसक्नु।
- **राजनीतिमा केन्द्रित सोच**
  - उद्योग, उत्पादन र उद्यमशीलतामा पर्याप्त ध्यान नदिनु।
  - आय आर्जन र व्यवसायलाई अपराधजस्तै हेर्ने मानसिकता रहनु ।
- **राजनीतिले आर्थिक एजेण्डालाई केन्द्रमा नराख्नु**
  - मुलुकको विकासका लागि राजनीतिक स्थिरतासँगै पहिलो आवश्यकता दरिलो अर्थ व्यवस्था हो ।
  - तर, आर्थिक एजेण्डा भन्दा राजनीतिक एजेण्डाले नै प्राथिमकतामा पाईरहनु ।
- **भनाइ र गराइमा फरक**
  - दलहरूका घोषणापत्रमा गरिएका प्रतिबद्धता र ती दलहरु सरकारमा हुँदा गर्ने कार्यमा तालमेल भएनन् ।
  - सरकारले निर्माण गर्ने नीति तथा कार्यक्रम, बजेट तथा सोको कार्यान्वयनमा ठूलो खाडल रह्यो ।
  - आर्थिक नीति तथा योजना कार्यान्वयनको अवस्था निकै कमजोर रहे ।
  - मुलुकको आर्थिक विकासका लागि आर्थिक नीति तथा योजनाहरुले निरन्तरता पाउनुपर्नेमा प्राथमिकताहरु परिवर्तन हुँदै गए, अपनत्व लिनै खोजिएन।
  - घोषित आर्थिक नीति तथा योजनाको प्रभावकारी कार्यान्वयन गर्नुपर्ने जिम्मेवार निकाय तथा व्यक्तिलाई जिम्मेवार बनाइएन, भएनन् ।
  - सभामञ्चका विषय बोलीमा भए, व्यवहारमा भएनन् ।

पैसा कमाउनु अपराध हो?

सोच!

अबको बाटो

<u>कानूनी तथा नीतिगत विषयहरू:</u>

- एकीकृत औद्योगिक विकास रणनीति
- Security of Payment Act (भुक्तानी सुरक्षण ऐन)
- अग्रिम जमानत सम्बन्धी व्यवस्था (Anticipatory Bail)
- वाणिज्य कानूनहरुमा फौजदारी दायित्व हटाई देवानी दायित्व लागू गर्ने ।
- सूचना प्रविधिको प्रयोग (Digitalization) मा केन्द्रित रहेर सुधारका काम
- कर प्रणाली सुधार

<u>औद्योगीकरण, निर्यात प्रवर्द्धन तथा आयात प्रतिस्थापन</u>

- करका नीतिहरूमा परिवर्तन
- आयकर ऐन, २०५८ को दफा ५७ मा सुधार
- उत्पादनमा आधारित अनुदानको व्यवस्था
- उत्पादकत्व वृद्धि ।
- स्वदेशी उत्पादनलाई प्रतिस्पर्धी बनाउन उत्पादन लागत घटाउने

स्वदेशी वस्तु प्रवर्द्धन एवं बजार नियमन

- गुणस्तरीय वस्तुमात्र आयात गर्ने व्यवस्था कायम गरिनुपर्ने । आयात हुने सम्पूर्ण वस्तुको गुणस्तर मापदण्ड बनाइ लागु गरिनुगर्ने ।
- स्वदेश वस्तुको प्रयोग सम्बन्धी निर्देशिका २०८१ को पूर्ण कार्यान्वयन गरिनुपर्ने ।
- अनधिकृत बजार नियन्त्रण

अबको बाटो

- **सीप तथा रोजगारी**
  - Center of Industrial Excellence
  - Incubation Center
  - Skill Maping
  - Industry Academia Collaboration for Job creation
- **पूर्वाधार विकास**
  - Infrastructure Construction Development Authority
  - नेपाली उद्योगबाट उत्पादित गुणस्तर मापदण्ड पुगेका निर्माण सामग्री/उत्पादनहरू कम्तिमा ४० प्रतिशत (छिमेकि मुलुक भारतमा ६० प्रतिशत रहेको) अनिवार्य प्रयोगको व्यवस्था गरिनुपर्ने।
  - Fast Track Policy तथा Sunset Law
- **सुशासन**
  - Faceless, Contactless, Paperless, Digital System
  - उत्तरदायी निकाय तथा अधिकारी
- **नवप्रवर्तन, घरेलु, साना तथा मझौला व्यवसाय**
  - Center for Industrial Excellence and Industry Hall of Fame
- **सूचना प्रविधिमा आधारित उद्योगहरू**
  - निजी क्षेत्रले आइटी पार्क स्थापना गर्दा कर छुट तथा सहुलियत
  - डाटा माईनिङ जस्ता नयाँ प्रविधि तथा गतिविधिहरू खुला गरिनुपर्ने
- **शिक्षा तथा स्वास्थ्य**
  - प्रतिष्ठित विदेशी विश्वविद्यालयहरूको शाखा क्याम्पस संचालन
  - सार्वजनिक-निजी साझेदारीमा विशिष्टिकृत सेवाका अस्पतालहरू संचालन
- **ऊर्जा**
  - उर्जा सुरक्षा सुनिश्चितताको लागि नवीकरणीय तथा हरित उर्जा-जलविद्युत, सौर्य, वायु, वायोमास, ग्रीन हाईड्रोजनलगायतको संतुलित समिश्रण हुने गरी यस क्षेत्रको विकास तथा प्रवर्धनका लागि विशेष नीति तथा कार्यक्रम
  - उर्जा खपतका लागि स्वदेशी तथा क्षेत्रिय बजारको खोजी
- **पर्यटन**
  - एरो सिटी सहित निजगढ अन्तराष्ट्रिय विमानस्थल अगाडी बढाइनुपर्ने ।
  - पोखरा तथा भैरहवास्थित अन्तराष्ट्रिय विमानस्थललाई PPP Model मा संचालन गरिनुपर्ने ।
  - विभिन्न पूर्वाधार परियोजनाहरुको Asset monitization
  - Wellness Tourism प्रबर्द्धन
  - नेपाल वायुसेवा निगमलाई प्रतिस्पर्धी बनाइनुपर्ने
- **कृषि, वन तथा वातावरण**
  - खनिज तथा प्राकृतिक स्रोतहरुको समुचित प्रयोग, कठोर कानुनहरूमा लचकता
  - वन पैदावारको व्यवस्थित प्रयोग
- **प्रत्यक्ष वैदेशिक लगानी**

अबको बाटो

- **आर्थिक विकास सम्बन्धमा राष्ट्रिय सहमति तथा 'सोंचपत्र' आवश्यक**
  छिमेकी मुलुकहरुको अनुभव तथा अभ्यासलाई हेरेर 'आर्थिक विकासका सम्बन्धमा राजनीतिक सहमतीमा साझा सोंचपत्र तयार गरिनुपर्दछ ।
    - राष्ट्रको समृद्धिका लागि आर्थिक विकासका मुद्दा तथा एजेण्डाहरुमा राष्ट्रिय सहमति आवश्यक ।
    - सहमती पत्रमा मुलुकको विकासका लागि दीर्घकालिन दृष्टिकोण, प्राथमिकताका क्षेत्र तथा आयोजना, र कार्यान्वयनका लागि समयावद्ध कार्ययोजना स्पष्ट उल्लेख गरिनुपर्ने ।

Key Sector

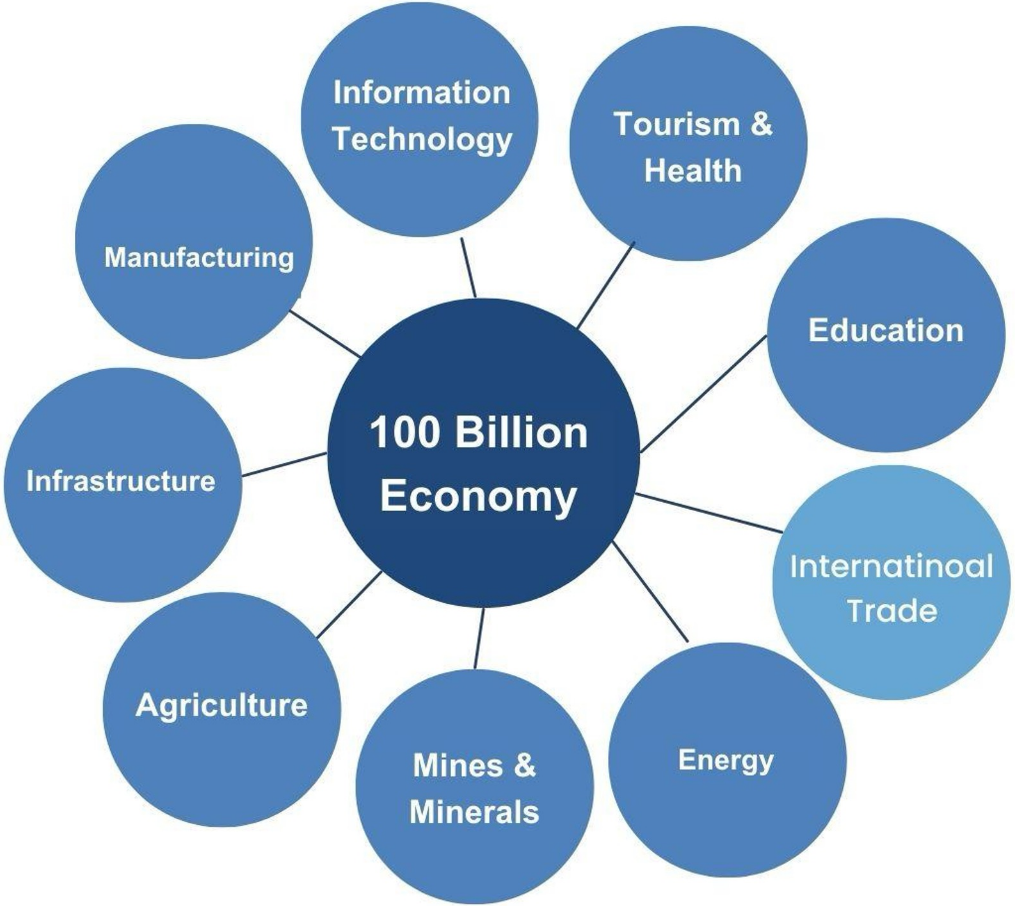
100 Billion Economy
Information Technology
Tourism & Health
Education
Internatinoal Trade
Energy
Mines & Minerals
Agriculture
Infrastructure
Manufacturing

‘ECONOMY FIRST’

अर्थतन्त्र केन्द्रित राजनीति